„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу.
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«

	За Угарску:	Србију Црну Гору	друге стране земље
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на четврт „	К 8·50	11·50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

(ВЕЧЕРЊЕ ИЗДАЊЕ).

Бр. 100. У Новом Саду, у петак 7. (20.) маја 1910. Година XXVI.

Турско-кањишки избор.

И у турско-кањишком изборном срезу ми Срби имамо одлучну већину и ту би се увек могао бирати Србин народносне странке за посланика. Али су прилике тако неповољне, да се ту није могао бирати ни Србин владине странке.

Турска Кањижа је *старо српско властелинство.* Ту је био властелин честити *Србин Ђорђе Сервицки*, у чијим је рукама било то велико властелинство све до његове смрти у Бечу у педесетим годинама прошлога века. Било је то милина гледати, како је „стари господин“ као неки патријарх у свом дивном двору призивао своје поданике, српске ратаре, па се с њима разговарао чистим српским језиком, па онако и по банатски, те их саветовао, а тако по који пут се с њима у свом дивном перивоју шетао. Властелинско особље за живота Ђорђа Сервицкога било је готово све српско. Сервицки је био Србин од главе до пете па је још за живота свога старијега брата основао стипендије за српске сиромашне ђаке, а том фундацијом данас рукује саборски одбор.

Ђорђе Сервицки није се никад женио, па ни његов покојни брат. И то је узрок, што је то лепо властелинство разним приликама после смрти Ђорђа Сервицкога прешло у сасвим туђе руке. Док је живео Ђорђе Сервицки, не само Турска Кањижа, него и читава околица носила је српски тип, па су се Срби у турско-кањишком срезу некако осећали, да они ту владају. После смрти Ђорђа Сервицкога његови наследници, Несрби, били су према Србима, као и друге мађарске спахије.

Али се већина у том срезу ипак није могла променити. Срби су више пута покушавали, да кандидују Србина за посланика, али су увек били бирани Несрби кањишке спахије.

Године 1901. покушао је наш врли покојни пријатељ др. Илија *Вучетић*, да кандидује у том турско-кањишком срезу. Пропутовао је читав изборни срез и био је од Срба врло добро примљен. Али према гувернаменталној пресији при избору није могао бити изабран. Опет је био изабран властелин. Године 1906. кандидовао је у том срезу познати *радикал*, а сада радикалски дисидент др. Бранко *Илић*. Овај је имао врло добра изгледа. Дошао је чак у ужи избор, али је ипак морао пасти. Изабран је био и опет властелин. То је познати *Бела Талијан*, који је био и министар трговине под грофом Стеваном Тисом. Тај Бела Талијан је по матери и неки рођак покојног Сервицког, али не зна српски. Он је прави мађарски магнат. Тај Бела Талијан био је и краљевски комесар на нашем народно-црквеном сабору године 1902. а био је основао радикалско царство са »безусловном благонаклоношћу високе владе«.

Но каква је данас велика пропија за радикале са Белом Талијаном!

Радикали су у турско-кањишком срезу кандидовали за посланика на угарском сабору Јоцикина брата *Владислава Манојловића*, а ову браћу у Суботици зову *Калијанима.*

А знате ли ко је противкандидат радикалском кандидату као *владин* кандидат у Кањижи? Нико други, до главом *кањишки властелин Бела Талијан.*

Ех! Па ипак се Калијан Владислав Манојловић нада, да ће успети у турско кањишком срезу, те да ће бити изабран за посланика. За Бога, Владислав Манојловић је као и брат му Јоцика Манојловић, *радикал*, па још и *Јуштовац*, припада дакле правој мађарској странци.

Е па нека се само нада Владислав Манојловић, да ће постати турско-кањишки посланик! Не сумњамо, да ће Јуштовци доћи и у Турску Кањижу, као што су дошли и у Турски Бечеј, да држе лепе мађарске говоре у препоруку радикалу Владиславу Манојловићу. Али кортеши Беле Талијана такође уму лепо мађарски говорити па и сам Бела Талијан, а властелински чиновници знају лепо и српски да говоре у препоруку њихова властелина Беле Талијана.

Хеј! Како су радикали, па и Јуштовци могли и помислити, да ће оборити Белу Талијана! Његов избор је сасвим сигуран.

Али да чудне ли ироније судбине, да оснивач радикалскога царства Бела Талијан *обара ак-радикала* Владислава Манојловића!

Ужасна безочност.

Ми смо Срби од радикала доживели много што-шта. Били смо много пута изненађени, јер се догодило много што-шта, што нисмо могли претпоставити, догодило се што-шта, на што нисмо могли ни помишљати. Радикали су онако по свом ћефу жарили и палили у читавој нашој автономији. Самовоље најгоре врсте бивале су од најмањега сеоцета до највеће, најодличније варошке црквене општине. Бивале су самоволје при епархијским властима, био тамо владика радикал или не био, па и онде, где би при какву карактерну владици административна власт донела какво коректво решење, то би саборски одбор као највиша автономна власт онако са ироничним осмејком порушио решење епархијске власти, чудећи се, како се може и помислити, да би радикалски саборски одбор могао решити што у корист какве странке, која није радикалска. Па с тога је највећи део (осим оних индиферентних) решења епархијских власти у Пакрацу и Плашком бивао од радикалскога саборскога одбора немилосрдно рушен. По себи се пак разуме, да онде, где радикалски саборски одбор нема доносити решења као апелацијона власт, таква решења безусловно иду у корист радикала и то је, што је вшло тако далеко, да ни сиромашан ђак није могао добити стипендију, ако није већ био прешао у спасоносну радикалску веру, па му чак и отац био радикал. С обзиром на заслуге оца за радикалну странку, давале се без много испитивања квалификације, стипендије, па је многа сиротиња са изврсном квалификацијом морала уступити место какве масне стипендије каквом глупаку само с тога, што му је отац „чврст и одлучан“ радикал.

Тако се то газдовало у тој нашој народно-црквеној автономији по оном, да је у радикалском царству све слободно, па је све и законито по оном: sic volo, sic jubeo (тако хоћу, тако заповедам).

Но шта све нису радикали прогласили „законитим“! Пронађу се лопови у велико-бечкеречкој црквеној општини. Епархијска власт суспендује те лопове. Јесте! Али радикалски саборски одбор дигне суспензију те лопови и даље функционирају, као да нису лопови. Кривични суд осуди лопове и наравно да је читав радикалски црквени одбор одговоран за нанесену штету, односно посредно и скупштина, дакле општина. Министарство одузме таквој општини способност, да извршава бирачко право и да руководи изборе за народно-црквени сабор. Патријарх добије налог, да то изврши, и он преко дијецезана то и учини. Хе! Ту је онда било вапаја до неба због »незаконитости«. Ту се онда зове на одговор дијецезан, ту патријарх. Вичу радикали: нема ту ништа да наређује ни министар, ни патријарх, ни епископ, ту заповеда само радикалски саборски одбор! Е па лепо! Ту може радикалски саборски одбор да закључи, да и поред правомоћне судске пресуде лопови нису лопови, па да замоли суд, да тим лоповима даде мало „урлауба“, да руководе изборе за народно-црквени сабор, па да и сами гласају при изборима. За бога! Они су радикали, па добри хазафићи те како би се гроф Куен-Хедервари усудио, да им смета, да не гласају!

Но сва чуда и покоре превазилази једна појава, која се може *назвати нечувеном безочношћу.*

Познат је исход избора за народно-црквени сабор. Тај избор зна-

ЛИСТАК.

ХЕЛИЈЕВОЈ РЕПАТИЦИ

(за коју се мислило, да ће ноћу од 5. (18.) на 6. (19.) мај, о. г., кад буде у највећој земљиној близини, спржити живот на земљи).

Ха, звездо пуста, звездо мала, чудна
Са страшним репом, као грдни змај!
Гле, наша плашња беше узалудна,
Јер ево ту си, па — де ударај!

Но кад већ неси, већ и не ћеш више,
Јер ево мину навештени рок,
А земља живи, и све на њој дише,
Здраво нам оста и глава и бок.

Ти само прóђе и већ даље журиш,
У бескрај, бесвет, нико не зна куд.
Човек те гледа, како летиш, јуриш,
Те вели: »Како бејах тако луд!«

Ти кружиш, куд те вечни закон гони...
Твој реп је метла, која мете свет,
Метеш и пајеш свуд по васиони,
И после к нама доћи ћеш опет....

К'о лудом врапцу повезана метла,
Тако си нама страшна била ти.
Мишљасмо, репина ти светла,
Људе са земље грозно шчистити.

А ти, гле, идеш својим линијама —
(Не рече земљи баш ни: „помоз' Бог!“)
Човек се смеје због малога срама:
»Од сад се не ћу бојат' више тог!«

Него чуј мене, звездо Хелијева!
Чуј поздрав Земљин на проласку свом!
Пре нег што одеш из наших крајева,
Знај што о нашем жићу земаљском:

На земљи живи много бедних људи...
Бар да си, од куд, звездо, страшни змај!
Смак света — то је за чим многи *жуди,*
Мукама бедних тад би био крај...

Но прођ' ће осамдесет пет година
Па ће те опет на нас нанет' лет,
Тад нек нас твоја спржи змајевина,
Не буде л' ни тад бољи овај свет.

Б. Бранчић.

СПАСИЛАЦ.

Згодица с пута.

(Наставак.)

Но лепотица је била практичнија од Радига. Тури руку у џеп своје хаљине, извади оданде бочицу, из ње проспе неколико капљица на своју џепницу па ову стави онесвеслом под нос и на уста. За тим рече, метнувши и бочицу и џепницу на ново у џеп:

— Сад се пуна два сахата не треба њега да бојимо.

Онда, још једнако плачући, зграби Радига за руку, па хтеде да ју пољуби.

— Како да Вам захвалим? рече. О господине! Већ сам мислила, да ћу изгубити и част и живот. Ја сам у власти овога чудовишта. Моја породица, јадна моја породица! Ја сам контеса Марија Гнадекова. Овај човек има у власти оба моја брата и може их уништити, натерати, да се убију. Имам стара, болесна оца, за кога би катастрофа у породици била смрт. Овај ме је човек имао са свим у својој власти па ме је приморао, да пођем с њим на његов спахилук. Страх ме је, да ће ме онде одстранити.

— Располажите мноме, милостива контесо! рече Радиг. Шта могу учинити за Вас?

— Пре свега се морам опростити овог ужасног човека.

— На првој ћемо га станици предати полицији.

— Ни за сав свет, господине! повиче контеса. Силом се против њега ништа не може израдити. Та рекох Вам, да је судбина моје браће у његовим рукама. У њега има њихових меница и часних изјава а и нека исправа, која може моју браћу упропастити, ако је он употреби. Моја су браћа официри у војсци. Можда су те артије у њега! завршти контеса па стане врло вешто претраживати џепове у капуту и врскапуту, који је био на онесвеслом. Из-

чи *тотални пораз радикала и крај њиховим покорима у нашој автономији.*

У свију других странака на свету поражене странке би се приклониле на оно, што се не даје променити. Чињеница пораза остаје чињеница. И наша странка, кад је године 1902. у нашој автономији при изборима претрпела пораз, водила је о том рачуна.

Али не тако радикали! Радикална странка, односно радикална омладина савива за недељу 9. (22) маја 1910. *велик митрополијски збор у Руми, да протестује против »незаконитости« већине избора за народно-црквени сабор, који предстоји.*

Ех! Има ли и је ли било кадгод *веће безочности на свету од ове?* Да није толико неваљалства у радикала, могло би се помислити, да је ово већ лудило!

Па знате ли, шта кажу ти безумници? Самосталци су се служили помоћу грофа Куена-Хедерварија и бана Томашића, да средством државнога апарата, насиљем, задобију већину мандата за народно-црквени сабор. Ти мандати да *нису* права воља тамошњега православнога српскога народа, *праву вољу српскога народа изражавају само радикали!* Шта је ово? Није ли то лудило? Да! Самосталци су у такву односу према грофу Куену-Хедерварију и према бану Томашићу, као и онда, кад је хрватско-српска коалиција имала у својим рукама земаљску владу, па самосталци и данас располажу државним апаратом! То није већ лудило радикала, то је *неваљалство*, које се употребљава као демагошко средство према оном радикалском народу по сувачама и на сеоским рогљевима.

Е па нека та виспрена радикалска омладина само држи „митрополијски збор“ у Руми па нека протестује против већине антирадикалских мандата! Имаће бар паметни људи да питају, колико је у тих радикала лудила, колико неваљалства, а колико безочности!

⊙

вади малу торбицу с артијама па кликне:

— Биће да су ово те артије, које овом човеку дају власт нада мном. О господине, како да Вам захвалим? Да случајно нисте ушли у овај купé, ја не бих више била жива. Била сам се одлучила, да скочим из воза па да скончам те да не морам дочекати још грђе зло.

— Молим Вас, располажите мноме! понови Радиг.

— Камо долазимо сад?

— Прва станица, на којој ћемо стати, јесте Мителвалде.

— Је ли то још у Пруској?

— То је погранична станица, контесо.

— Са свим у близи станује мој ујак гроф Лариш.

— Тако је, контесо. Гроф Лариш има ту у близини силне поседе.

— Рада сам до ујака. Да ми је пошло за руком, да још раније с њим говорим, не би несрећа дошла била тако нагло те бисмо још сви били спасени. Али ово чудовиште од човека ево већ данима како ми не даје ока отворити. Ах, то је страшно, да ми женскиње увек морамо бити жртве лакомислености наших мушких рођака! Да моја браћа знају, у каквој сам била опасности, застидели би се, што су се упустили с овим нитковом те му у руке дали оружје, које је он сад наперио против мене.

— За четврт часа смо у Мителвалдеу! рече Радиг. Ја мислим, милостива контесо, да онесвеслог наместимо у ћошак па нека мирно путује даље. Изгледаће, као да спава. Ви ћете изаћи са мном. Имате ли путну карту?

— Карта је у тог човека.

Радиг тури руку у торбицу, која је била у шпагу у врскапуту онесвеслога, па извади шест карата треће класе. Карте су гласиле до Беча.

Једну узме Радиг а осталих пет остави онесвеслом. За тим се обрне контеси па рече:

— Одмах ћемо отићи са станице па ћемо потражити познату, добру рестаурацију, где се Ви, милостива контесо, можете мало опоравити.

— Одиста се осећам тако ломна, да се једва држим на ногама.

— Дотле ћу се ја побринути за кола, свакако за автомобил, па се онда можете одвести до свог ујака.

— Ви сте мој анђео спасилац! јецаше контеса. Али Вам морам признати: немам уза се ни потуре. Како ћу платити кола?

— Разуме се само собом, милостива контесо, да Вам и у том погледу стојим на расположењу! рече Радиг па из џепа свога капута извади буђелар, који је био напуњен банкнотама.

Из буђелара извади банку од сто марака.

— Изволите оволико! рече. Наравно да се не усуђујем, да Вам то понудим као поклон. Је ли Вам довољно сто марака?

— О, дабогме! одврати контеса. Толико ми је сасвим довољно. Кад стигнем до ујака, онда ме више није ни бриге. У осталом, могла бих дати, да тек ујак плати кола, али не знам, шта се може десити уз пут. Кад је човек толико претурио преко главе, као ја за ових последњих дана, онда постане плашљив,

— Никако не смете путовати без новаца! рече Радиг.

(Наставиће се.)

---

†

Др. Новак Ковачевић-Граовски.

1862.—1910.

Са Цетиња нам синоћ телеграм донесе тужан глас, да је онде после тешка боловања јуче у јутру у најбољим мушким годинама преминуо командир др. Новак Ковачевић Граовски.

Покојник је био синовац великог херцеговачког јунака Стојана Ковачевића а родио се године 1862 Као дете је са својим братом од стрица Видаком дошао у Нови Сад и овде је на српској великој гимназији свршио свих осам разреда те године 1883. положио испит зрелости. За тим је учио медицину у Петрограду а пошто је добио диплому, стао је у црногорску државну службу, у којој је савесним својим радом стекао признање свога узори тога Господара те напредовао. Као старешина породице био је нежан муж и отац. Оставља за собом неутешну удовицу гђу Анђу са четворо красне деце, два сина и две кћери.

Покојни Ковачевић је био од младости присталица наше странке те се наш лист могао подичити многим лепим прилогом из његова вештог пера. Његови дописи, које је из Русије слао нашем „Бранику“, могу се сматрати као узор новинарске кореспонденције а веома су му лепе и приче у којима је верно умео да наслика људе и прилике из Црне Горе и догађаје из кривошијског устанка од године 1869. Наш је лист из његова пера донео године 1891. приповетку из бокешког устанка с натписом „Увода“, 1896. божићну причу с натписом „Како се Мијат овесели о бадњаку“, године 1897. причу „Измирили се“, у божићном додатку нашег листа од године 1907. има од њега прича с натписом »Суд у Пријевору« а године 1908. (у 93. и 94. броју) саопштена је од њега реминисценција с натписом „Последњи вођ. У помен папаши Лињевићу“.

Последњих је година покојни др. Ковачевић радио на ратној књижевности. Превео је, међу осталим, с руског, Н. П. Михневића »Историју ратне вештине од најстаријих времена до почетка XIX. века«. Превод је у издању књажевског црногорског војног министарства изашао године 1908. По изворним податцима одељења за ратну историју из ц и кр. ратне архиве превео је с немачког „Устанак у Херцеговини, Јужној Босни и Јужној Далмацији 1881. и 1882. године“. Тај превод је изашао зимус опет у издању црногорског војног министарства.

Покојни др. Ковачевић био је и наставник опште историје у државној војничкој школи на Цетињу.

Лане у лето, враћајући се кући из штајерскога купатила Рогатца (Рохича), провео је неколико дана у Новом Саду, где је походио своје пријатеље, који се сви обрадовали, што су могли с њим провести неколико угодних часова у пријатељском искреном разговору. Као што је недавно писао једном свом овдашњем наставнику, спремио се, да дође на стогодишњицу новосадске српске велике гимназије, у којој је црпао прву своју науку. Но ето га је неумитна смрт помела у тој лепој накани.

Још пре неколико дана је гђа Анђе дра Новака Ковачевића са Цетиња јавила била амо у Нови Сад, да је добри њен војно издржао тешку операцију, којом му је удаљена бубрежна киста. Госпођа Анђе је писала међу осталим, да је операција испала сјајно и да се болесник добро држи, но — додаде — опет има момената, који нас постојано у бризи држе. Сирота госпођа Анђе се није убојала. Данас кука и нариче са својом децом над отвореним гробом свога ваљаног војна.

Нека је вечан помен честитом дру Новаку Ковачевићу-Граовском! Слава му!

Аустро-Угарска и Србија.

Говорећи о односу између наше монархије и краљевине Србије, вели бугарски лист „*Мир*“ између осталога ово:

„Што се тиче односа између Србије и Аустро-Угарске, они су у опће још далеко од тога, да буду пријатељски. Зато у Бечу и сматрају за потребно, да формалан трговачки уговор закључе прво са Србијом, па тек онда са Бугарском. И из Београда већ саопћују, да су већ поведени преговори за такав уговор. Међутим ти су преговори имали само припремни карактер; коначна пак решења биће донета тек, пошто се заврши парламентарна криза у Угарској.

Из тона, кога се држи српска штампа, када пише о овим преговорима, изгледа, да је *Аустро-Угарска изгубила врло много својом непопустљивошћу према Србији* од пре неколико година, када је, пред измењеним политичким приликама у Београду, покушала, да се освети Србима и економским притиском на њихову малу краљевину.

Нико извесно у Аустро-Угарској није ни помишљао, да ће та, од Немаца и Мађара такозвана сиромашна сточарска земља бити у стању, да се еманципира од економског господарства своје северне сусетке. Али су се аустро-угарске дипломате нашле од једном горко преварени.

Јер Србија не само да се еманципирала од своје велике сусетке у економском погледу, но, благодарећи отвореном царинском рату, она је *успела да створи и нове трговe за свој извоз* и **нове политичке пријатеље.** У томе Србију није помело чак ни двосмислено држање, које су бугарске владе последњих година показивале према њој. И данас, када је *Аустро Угарска* та, која *узима иницијативу за обнављање преговора за формални трговински уговор*, Срби, сасвим супротно томе, не хитају него се питају, да ли за њих не ће бити штетно, ако изађу из данашњег неуговорног стања.

У сваком случају Срби су данас у положају, да много силније захтевају уступке, које су истакли у преговорима за свој извоз пре неколико година и да уз то истакну још и нове захтеве, нарочито што се тиче извоза меса и израђевина од меса.

Надајмо се, да ће, због великих услуга, које наш владар и наша влада чине Аустро-Угарској, и Бугарској бити дате исте концесије, које ће се учинити и Србији. Останемо ли пак и овде празнијих руку но Срби, онда треба заиста да поспемо главу пепелом и да се озбиљно замислимо, како ћемо што пре отклонити узроке тих наших неуспеха на свима пољима.

И нека се не варају ни наши непријатељи ни пријатељи, да ће се практичан Бугарин задовољити само једном празном круном, пренебрегавајући у замену за њу своје животне интересе.“

НОВИ САД, 7. маја 1910.

— Кр. комисар на српском народно црквеном сабору. Престонички листови јављају, да ће Његово Величанство краљ изаслати као краљевског комисара на српски народно-црквени сабор у Ср. Карловце г. Јулија Рохоњија, државног тајника у кр. угарском министарству правде.

Наше автономне уредбе не знају за кр. комисарство, али када се већ изашиље кр. комисар на наш сабор, онда је овога пута кр. комисар изабрат у човеку, који ужива угледа и уважења и који — што је главно — не ће бити приступачан једном у бици, као што је овом био приступачан Талијан.

Шта је било у Куманима?

Није вредно, осврта ти се на подметања и клевете новосадске „Заставе“, али оно, што изађе у 93. броју њену, а под горњим насловом, прелази сваку границу.

Опростите ми, драги читаоци, што ћу покупити најоштрије речи из српскога језика, да погодим „тон“ „Заставин“, али морам, јер се тој крпари не да друкче одговорити.

„Застава“, тај смрдљиви Јашин обојак, излива бес свој на Кумане, а нарочито се окомила на нашег пароха Стевана Мирковића. Оно, што је изнесено у 93. броју „Заставе“ већ је више од безобразлука, оно је нитковлук, а тог магарца радикалског (као што их назива наш брат Душан апотекар) требало би просто корбачем, јер се те шуше не боје Бога, него батина.

»Застава« је постигла рекорд! Постала је огледало радикалних мангупа и мангупчића. „Застава“ грди па грди. Грди сваког, ко није радикал. Грдила је покојног патријарха Георгија — називала га свакојаким. Зашто? Зато, што није давао Јакову новаца. Грди и новог патријарха. Зашто? Биће зато, што им је патријарх притегао жвале у устима. Грди епископа Летића ни крива ни дужна, само зато, што није радикал.

Том ђаволу у човечјој кожи, том неваљалом робијашу ништа није свето, само да зајази свој егојизам, да може варати и обмањивати народ.

Вели та поган од новина, да је поп Стеван Мирковић ускратио гласати Штеви Радиноме, који има

5 пунољетних синова — бирача. Лажеш, радикалу из Кумана, ти достојни посинче убице Јаше. Изјавом својом потврђује Штева Радин, да он ни био није при гласању, нити је икад говорио са Урошем Ђагрином о пароху Мирковићу. Штева Радин има 5 синова, али ни један није пунољетан — то све село зна.

А на оно лажно, гнусно, подло и безобразно писање о колици примећујем, да је само радикал у стању тако писати и лагати и да би се иоле поштен човек стидео сам себе, износећи на јавност такове лажи. Пароха Стевана Мирковића би радикали попили у кашици воде, јер је свесни народ уз њега, па га, ето, каљају измишљеним клеветама, али им то не ће помоћи, Парох Стеван Мирковић остаје поштована личност, а радикалски дописник остаје хуља и клеветник.

На остало трабуњање «Јашиницино« укратко оволико:

Доказаће се изводом записника, да је бирачка листа истакнута, свештеником у цркви објављена, рекламације примљене и у одбору претресане. Све ово изнеће се на јавност, да види сзет, како радикали лажу и клеветају.

Радикалима је на путу Иван Барачков, председник црквене општине. Верујемо. Иван Барачков је поштен човек, а не као кумански радикали.

Председник је водио избор онако, како то закон прописује, а не како су радикали хтели, па зато није добар, зато је силеџија,

Пфуј, радикали, хуље и никоговићи!

Још једном: Посланици уједињених странака! Требите кукољ, тамните гадове! Само ће се тако истребити и семе радикализма.

Кумани, 5. (18.) маја 1910

Посматрач.

Политички преглед.

— **Талијанска флота у Црној Гори**. „Цетињски Вјесник“ јавља: »Услед смрти енглеског краља, због кога је одређена и на нашем и на талијанском двору дворска жалост, талијанска флота, која је требала доћи под Бар данас, долази идуће суботе 8. о. месеца«.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 7. маја 1910.

— **Уметнички успех младе Српкињице**. Наш Нови Сад може се опет подичити једним својим даровитим дететом, које је на најбољем путу, да му славу пронесе и по туђини. У музичкој школи Јакова Штолца у Грацу учи се од скора млада Српкињица Милица Јовановићева, ћерка покојног новосадског одветника Душана Јовановића, а праунука незаборављеног родољуба Стевана Брановачког. Ономад је та школа са својим питомцима приредила концерат, на којем се од свију питомаца највећма одликовала млада Милица. Градачки листови не могу довољно да похвале даровиту Српкињицу. У старом градачком листу „Tagespost“ пише одлични музички референат др. О. Хофман о нашој Новосаткињи ово: »И музички завод Јакова Штолца има своју звезду, на којој се учитељу само може честитати. То је пијанискиња Милица Јовановићева, млада девојана, у чијој је свирци најсрећније спојена изврсна техника са финим схватањем. Начин, којим је одсвирала Листову концертну етиду у des-dur-у свакако је веома значајан. Пре свега је правилно схватање и израдба оркестралних дејстава и одмах јасна диспозиција над целим делом доказала, да ту управо не може бити речи о ученици, него о уметници. Па публика је и била очарана и највоелела би била, да је себи могла истапшати читав концерат од те младе девојане, за коју се не у последњој линији мора рећи, да за гласовир има фину естетику спољашњих облика«. А референат листа »Grazer Zeitung« вели ово: »Гђица Милица Јовановићева, која је свирала Листову концертну етиду у des-dur-у, прави је таленат. У њеној свирци звучи све тако заокругљено и јасно формисано, тако здраво и природно у изразу, као да никако друкче не може ни бити. Госпођица Милица има зрело музичко разумевање, отмен укус и школу, која учи и тајне, како ваља уметнички ударати дирке.« — Ми искрено честитамо младој Српкињици лепи успех и радујемо се, што га можемо овде забележити. Уверени смо, да ће за тим првим успесима доћи и даљи и да ће даровита и вредна млада Милица све већма подичити и себе и своје родно место а богме и народ, из којег је поникла.

— **Гроф Арвед Телеки бежи у други срез**! Како зло стоје акције тога ердељскога грофа, за кога Јаша копа и рукама и ногама, види се по томе, што је осим у Новом Саду кандидовао и у Зилаху, где је кандидат Кошутове странке познати агитатор др. Золтан Ленђел. Но док су у Новом Саду *најмљени* мангупчићи испрегли коње из Арведових каруца, дотле су га у Зилаху и у другим местима тога среза много »лепше« дочекали и испратили *Нигде није могао ни до речи да дође*. Из Егрешпатака и Мађарског Кецела су грофа Арведа Телекија и пратиоца му барона Арпада Кемиња *изјурили* те су *бежећи* дошли у Красну. Овде баш беше недељни сајам и по улицама беше много народа, који је Телекија дочекао тако *непријатељски*, да нису смели ни присмрдити у општину. Тек жандарми су им могли начинити пута кроз народ. Улазак су им зачинили **мућкови** и други »зачини«, тако да су Телеки и пратња му врло јадни изгледали. *Отели су им и заставе*. Стерани у двориште велике гостионице, покушали су под окриљем жандармерије да одрже збор, али од *ужасне дреке и звиждања* није им се ни једна реч могла чути.

— **Јарац им растерао збор**. Из Јарковца нам јављају: „И наше мирно место је усрећио својом кривоногом посетом дијурнаш Деме. Зло је прошао овде. Искуписмо се од чуда да чујемо, шта ће тај фондовски »пријатељ« говорити. Лупао је својим сипљивим тенором као путо о лотру. Таман се Деме загрејао да нам прича ваљда о de lege ferenda и о томе како се из фондова двапут дижу дијурне, а наиђоше нека дечица у малим колима, у која беше запрегнут **јарац**. Народ окрену »дичном« кандидату леђа те уживаше у комичном призору, како јарац вуче колица. Сви у смеј, а Деме се покупи и отперјаши. Ето, цигло један, што кажу, јарац растерао радикалски збор у Јарковцу«.

(Према томе може се оценити, колико је истинит извештај данашње ергелуше »Заставине« о »величанственом« дочеку Мите Фондаша у Јарковцу. — Ур. »Бр.«)

— **Вишонтаји и слушкиња**. До чега доводи услужност којекаквих посланичких кандидата, кад иду у просјачење за посланички мандат, показује овај смешни случај.

Злогласни Шома *Вишонтаји*, који је бранио туцинданског убицу и као адвокатски хонорар добио новосадски мандат, кортешује сада за себе у ст.-бечејском срезу. Тако је отишао и у Сентомаш. Тамошњи јуштовац лекар др. Леринц одведе га кући Младена Каћанског. Кад кола стадоше пред кућу, Вишонтаји се упути вратима. На овима стоји једна жена. Вишонтаји, дворски саветник, мислећи да је то домаћица, скиде шешир и — *пољуби жену у руку*. А та жена беше — **слушкиња**! Ова се убезекнула на толику љубазност од тако великог господина те се брзо сагну и пољуби Шому у руку.

Још је нешто тај Чива доживео у Сентомашу.

Српска омладина се искупила и чека, да прође Шома. Ево га! Из омладинских грла се захори:

— Живео. . . .!

Шома и Леринц блажени. Шома скиде шешир и клања се омладини, а ова доврши усклик:

— . . . . *Радовановић*!

Др. Леринц му ну кочијаша, да потера што брже, да г. дворски саветник не чује „рацки“ смеј.

— **Фалсификатори**. Под тим насловом доноси »Србобран« о радикалском невољству ову белешку:

»Радикалски швиндлери и очајници хоће сад да се спасу лажима и подвалама. Тако »Застава доноси чланак: „Плодови народног јединства“, па тобоже из стенографског записника цитира, како је г. др. Богдан Медаковић као председник рекао, да не да вријеђати ма који дио хрватског народа. Нико не може видјети, какво би зло било, да председник хрватског сабора не да вријеђати хрватског народа. Али »Застава« је овдје починила прости фалсификат. Јер у стенографском записнику на оном мјесту стоји само: *Предсједник*: ...А сав сабор зна, да је онда предсједавао др. *Магдић*, и да је он рекао оне речи. Радикалским дешператерима не ће помоћи оваке лажи и фалсификати«.

Др. *Магдић* је Хрват и зато је и споменуо хрватски народ. Али „Застави“ то није ништа, да Магдића фалзифицира на Медаковића, па да онда на основу намерног *фалзификата* лаже којешта и да „србује“ пред својим телићима. Пфуј, рђо радикалска!

Новости са стране.

— **Утопило се 47 људи**. Једна лађа на Дњепру, у којој беше 94 радника, разбије се о стену; 47 радника се удавило у широкој и набујалој реци.

НОВИЈЕ.

Сарајево, 6. маја. Избори у сеоским општинама протекли су мирно. Учешће бирача било је ванредно јако. Готово 90 процената бирача гласало је. Кандидати *српске организације изабрани су једногласно*. Кандидати муслиманског извршног одбора продрли су са великом већином против кандидата муслиманске самосталне странке. *У хрватској курији је странка арцибискупа Штадлера претрпела потпун пораз*. Кандидати странке дра *Мандића* свуд су изабрани а сам др. Мандић изабран је у два среза.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »Браника«.

Аудијенције код Њ. В. краља.

Будимпешта, 7. маја. Данас у 1 сахат после подне биће од Њ. В. краља примљени у аудијенцију севернополарни путник адмирал Пири (Peary), у 2 сахата бивши турски велики везир Хилми паша, а у 5 с. 40 м. принц Вилхелм Хоенцолернски.

Силовити Тиса

Арад, 7. маја, Гроф Стеван Тиса је овде изјавио, да недавнашњи проглас извршног одбора румунске народносне странке „вређа целокупност мађарске државе“. Тај проглас је, вели, за сваког Мађара само становиште непопустљиве борбе, а мирољубиви и домољубиви елементи међу Румунима увек ће у Угарској наћи најпожртвовнију предусретљивост. (За тога окорелог шовинисту су „мирољубиви и домољубиви елементи међу Румунима“ сигурно типови, као што је Константин Бурдеа, који је помоћу те „мирољубивости“ и „домољубивости“, под чиме Тиса подразумева однарођење, постао од плајаша дворски саветник. — Ур. »Бр.«)

Немци у Угарској се буде!

Будимпешта, 7. маја. Немачка пучка странка је издала изборни проглас на немачки народ. У том прогласу се у првом реду препоручује опште тајно бирачко право као предуслов за стварање правог народног парламента. Немачким бирачима се препоручује, да се, ако не могу победити с немачким кандидатом, придруже осталим немађарским народима, евентуално да се здруже с таковим Мађарима бирачима, који су за потпуну равноправност држављана и за корениту изборну реформу.

Хрватско-славонски сабор.

Загреб, 7. маја. Данас је треће читање законског предлога за изборну реформу. После избора делегата за заједнички сабор биће земаљски сабор у среду на дуже време одгођен.

Јавна захвала.

Мојим бирачима у старо-бечејском срезу.

Оним изборницима, који су у Ст. Бечеју 29. априла при избору посланика за карловачки сабор, 12. маја, путем тајног гласања мене својим поверењем одликовали, овим путем изричем своју најтоплију захвалност.

Иако нисам изабран, то ипак ово одликовање високо ценим, у толико већма, што су тиме побијени они гласови, да ме у срезу нико не ће и да ме силом намећу.

У Новом Саду, 20. маја 1910.

Др. Стеван Малешевић.

Господину

Димитрији Хаднађевом

учитељу

у

Ст. Бечеју.

У 91. броју „Заставе“ изашао је допис под насловом: „Каквим се средствима служе подрепаши у Ст. Бечеју“. У томе допису изнесена су и вређана наша имена. Ми смо се одмах распитивали за дописника и један, на кога смо сумњали, да је он писао, рекао нам је, да сте ви тај допис писали. Да ли је то истина, дајемо вам рок од 8 дана, да нам на ово одговорите.

У Ст. Бечеју, 18. маја 1910.

Нова Дунђерски.

Данчика Хорвацки.

Трговина.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

7. маја 1910.

Пшеница I. каквоће	—	К 11—90 —.—
Пшеница II. каквоће	—	„ 11·40——·—
Зоб — — — — —		„ 7·10——·—
Јечам — — — —		„ 6·30——·—
Кукуруз — — — — —		„ 5·30—·——
Лањик — — — — — —		„ 7·—
Мувар — — — — — —		„ 8·50
Пасуљ — — — — — —		„ 9·—

све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	— — —	К 60—64
Свињи тешки по кили	— —	К 1·26
средњи „ „	— —	« 1·20
» лаки „ „	— —	» 1·16
» мршави пар 160—200	—	«
Теоци по кили	— — — —	« 80—96
Јагњци по кили	— — —	« 60—64
» по пару	— 20—24	«
Кљукане гуске по кили	— —	« 1· 30
Јаја 8 комада	— — -- —	« —40

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
За уредништво одговара: **Тоша Грујић**

Прослава стогодишњице

новосадске српске православне велике гимназије.

Са непредвиђених узрока не ће се држати прослава стогодишњице новосадске српске православне велике гимназије 19. маја (1. јуна) *него 10. (23.) јуна.* Према томе, што је у разасланом и оглашеном програму одређено за 8. (31.) мај, *биће 9. (22.) јуна*, што је одређено за 19. мај (2. јуни) *одржаће се 10. (23.) јуна*, а што је одређено било за 20. мај (2. јуни), *одржаће се 11. (24.) јуна.*

За банкет се може пријавити до 3. (16.) јуна.

Уједно се позивају на прославу сви пријатељи ове гимназије, па и они, који можда ма из каква узрока нису добили засебна позива. Међутим, ако би ко желео доћи на прославу, а не ће без позива, нека се пријави гимназијској управи, па ће му се позив одмах накнадно послати.

У *Новом Саду*, 2. (15.) маја 1910.

Председништво

приређивачког одбора.

Умољавају се и остали српски листови, да ову промену програма изволе штампати три до четири пута у размаку од два до три дана, ради свестраног обавештења српске публике. 2—4

Припослано.*)

Господину

Димитрију Хаднађевом

учитељу

у

Ст. Бечеју.

Савест Вас је јела и гризла пуне три године дана и напослетку Вас је догризла те нисте имали куд, већ после три године — тужан Димитрије! — написасте у 80. броју „Заставе" једно бедно „Припослано", упућено на моје име. Осетили сте на себи један невидљив оков, који сте сами себи ударили и тај Вас и данас боли и стеже и стезаће Вас, док сте живи! На души Вашој ничу лажи тако природно, као што природно ничу печурке на ђубревитој земљи. Ваш стид и срам је смрзнут и не ће се никад откравити. Ви сами себе морате гристи, кад кажете, да је „соколска ствар" мени једна немила ствар и да сам ја три године ћутао и омладини нисам дао обрачуна. Ја не знам, шта Ви имате у глави, али, ако Вам је још један буџак читав, а Ви, лепи Димитрије, поново чујте од мене оно, што сте још пре три године чули и усмено и писмено!

Дакле, чујте! На цедуљици сам Вам написао, да су новци од соколске забаве код Вас. Одмах после тога сам и лично дошао у Вашу школу, где је онда био покојни Каћански, г. Адам Чиплић, Иса Јаковљевић и Ви, и рекао сам Вам у очи, да је новац од соколске забаве код Вас и да сам тај новац предао Вама. После сам Вам у српској читаоници пред десетак људи опет у те Ваше очи рекао, да је новац од соколске забаве код Вас и да сам тај новац предао Вама. То Вама и Вашој главури још није било ни доста ни јасно, те у име целокупне »омладине« изашљете два члана: Ису Јаковљевића и покојног Каћанског, који су ме на улици — код зида старог магистрата — зауставили и питали: где се налазе новци од соколске забаве, на што сам ја опет у њихове очи рекао: да су новци од соколске забаве код Вас и да сам тај новац предао Вама. Дакле, напета мешино, чујте! Вашим рођеним изасланицима, које сте мени послали, одговорио сам тачно, отворено и разговетно, а они су опет Вама то исто морали рећи, јер сте их онда сви чекали у бирцу код Мулика. И данас је жив г. Иса Јаковљевић, који ово врло добро зна, а ту су и моја два шогора Владан и Стеван Михајловићи, који су баш онда са мном били и све ово видели и чули. После овога сам Вас оцртао и описао у 138. броју »Браника« од године 1907., и све сам Вам то исто пред целим светом у Ваше рођене очи сасуо а Ви сада, лепи Димитрије, пишете у »Застави« у »Припосланом«, како ја од 1906. године нисам одговорио на позив омладине и да сам се увукао у мишју рупу па ни мукајет! Ма ко да каже, Ви нисте читали и ја не знам, је ли на Вашој лубањи образ или ђон? Некоме кад нешто кажу једаред па је то доста, а ја сам Вама рекао на цедуљици, рекао у Вашој школи, рекао у читаоници, рекао изасланицима омладине, па дакле опет Вама и целој омладини и рекао јавно у »Бранику«. Дакле до сада сам Вам рекао *пет пута*, да су новци од соколске забаве код Вас и ево Вам *шести, седми, осми, девети и десети пут велим, да су новци од соколске забаве код Вас.* Ако Вам ово није доста, онда се Ви морате дати прегледати, а дотле, док се не прегледате, чујте даље. Знате Ви врло добро, да сам ја Вас и оне остале због соколске ствари тужио суду *због клевете и увреде части.* Из тога се види, да је мени много стало до мога имена и моје части, кад сам ово урадио, и да мене не треба да опомиње на оваке ствари једна наказа, као што сте Ви. Истражни судија није нашао никакве клевете ни увреде части у вашем »позиву« и због тога је моју тужбу одбио, а Ви поред свега тога онако неваљало и цинички тврдите и пишете — да је из исте пресуде до данас нисам повукао конзеквенције, А ево видите, како гласи крај тој пресуди од речи до речи: »Gyanusitottak ezen szerint felhivásukban sem rágalmazó, sem becsületsértő állitást nem közöltek, a vád targyává tett cselekményükben büncselekmény jelenségeit nem látom fenforogni és a feljelentést bünvádi eljárásra alkalmasnak nem találom, minélfogva a vizsgálatot nem rendeltem el.« Какве ја сад конзеквенције треба да повучем? Ја сам Вас тужио *због клевете и увреде части*, моја је тужба одбијена, јер судија није нашао у Вашем »позиву« ни клевете ни увреде части и ту је сад крај. То је Ваша срећа, што није нашао, иначе бисте Ви још ситније чкиљили. Тако ето, Ви, лепо знате да лажете, да човек заиста мисли, да ја још нисам повукао какве конзеквенције, а међутим ствар је свршена и конзеквенција је излишна и непотребна и у овом случају њој места нема, а то ће сваки паметан и присебан човек из горње пресуде видети и уверити се. Него, штреберу један, што се соколских новаца тиче, ту већ има конзеквенције и не треба да забашурујете и лажете, нећ новце од соколске забаве напоље, па их предајте тада изабраном председнику сокола г. дру Паји Мартиновићу! Ово треба *одмах* да урадите, ако имате мало образа и мало поштења и да не чекате опет три године па да лажете, како сам ја ћутао. Кад смо већ код соколских новаца, онда чујте једно писмо, које ми је у тој ствари из Карловаца још 25. јануара 1906. писао Милан Милованов као богословац II. године, а данас је овде тај исти капелан. Писмо гласи:

»Драги браца-Љубо! Одговарам Вам на Ваше писмо, које сам данас примио. Пре свега да се разумемо. Нисте ме требали грдити као што чујем. Ја нисам *тврдио*, да су код Вас новци, *то нико није могао рећи.* Тај, који је то рекао, *лаже и измишља*! Дакле, још једном нисам тврдио, да је новац код Вас, нисам рекао, да сам Вам новац предао. То су разне туђе измишљотине, на које не треба дати ништа, а још мање поверовати им. Главно је: новца нема! О њему не зна нико ништа позитивно да каже. Да се ова ствар не тиче мене, не бих ни прословио, али баш тиче ме се и ја сам био у том одбору, који је, као што рекох, одговоран сваком омладинцу у Бечеју. Ми бисмо требали потпуно да знамо, где су новци, а ето видите како и колико знамо. А ево како сам ја пре мислио, пре него што се ова парада заподела и да ме је ко изненада запитао (узмите ово скромно мишљење) где су они новци од соколске забаве, ја бих му одговорио да су у Мите Хаднађевог или у Вас. Зашто, то не знам, но није ни из какве зле намере. После чујем, да сте сами рекли, да сте тај новац *предали* Мити. Ми бисмо требали с том изјавом Вашом задовољити се и сад Миту тражити. Чудновато заиста изгледа: Мита плаћа Гурбана, Мита плаћа салу. Крштен човек не може да зна, шта је и како је. Она »славна« омладина, која је код »Американца« пила и јела, зна се ко је био. За чега су пили и јели, то они знају. Ја не бејах тамо. Из свега излази, *да Ви не треба да мене мешате и да мислите о мени, да сам Вас опадао, клеветао. Но, лепе ствари, кад би се ми рођени усудили говорити. Грешио бих душе*, када бих показао прстом на Вас и *рекао да су новци у Вас. Пре бих подмирио, него лагати и Вас бедити.* Одбаците Ви све оно, што је Вама ко рекао за мене јер ја барем нисам оно казао ништа, што сте ми писали и питали, да ли сам рекао«....

Милане! Ово ти је слика и прилика, да видиш, како човек може да буде покварен, па ако има мало густа, мора се сам на себе згадити. Како ми лепо пишеш у очи, а за леђи уједаш. Него, преврни све старозаветне књиге, и то не само каноничне, него и апокрифне, све речнике и коментаре Светога Писма, те ако у њима нађеш и из њих сазнаш, да има један на тебе налик, ишти од мене што хоћеш. Па да ли знаш, шта си још радио? Чуј па се и сам згади! Ишао си у редакцију »Браника«, да предате ваш »позив«, да се и тамо штампа. А знаш ли, како си прошао? Чуј па се опет згади! Кад Вас је уредник г. Јанко Перић упитао: да ли Ви заиста знате, да је новац од соколске забаве у мене, Ви рекосте, да не знате, нашто Вас је Јанко нечим почастио и Ви, авети и уходе једне, излетесте, као на крилих ветра! Све ја то, Милане, знам, као што знам и то, да те је ђаво већ одавна ушур узео, па се тамо са оним гадовима смејеш и кезиш. Али, нека ти ипак Бог опрости, јер ни онда ниси знао, као што ни данас не знаш, шта радиш...

А сада, напета мешино, прелазим на Вашу одличну особу. Уверени сте и одлучно тврдите у свом „Припосланом", да Вас немилостиво опадам код осталих овдашњих колега-учитеља и да их све против Вас чикам и њихове потписе против Вас натурујем. Да Вас не би Ваша лажна машта варала и да се даље не уљуљкујете и не заносите, као да сте Ви добар, ваљан, искрен и колегијалан и да нисте такав, као што Вас фарбају, а ја да сам — по Вашим речима — један узурпатор, прикључујем овде „Изјаву" другова учитеља, који су исту написали и мени дали, а која овако гласи:

„Г. Димитрији Хаднађевом, учитељу у Ст. Бечеју. У 80. броју „Заставе" о. г. изашло је „Припослано", упућено нашем другу Љуби Миловановом, учитељу у Ст. Бечеју, у којем Ви између осталога тврдите, да нас учитеље Љуба Милованов против Вас чика и да нам је потписе против вас натурио, које смо у отвореном писму Вама упутили На све ово изјављујемо *поново*: 1. да Вас не сматрамо ни данас за свога заступника у месном школском одбору, јер сте у привременом својству, а што је најглавније, Ви сте се сами приликом истраге *ове почасти пред свима нама јавно одрекли и тиме доказали, да заиста наш учитељски збор у месном школском одбору нема свога заступника.* 2. Чекали смо пуна три месеца, да сами повучете конзеквенцију, но Ви то не учинисте. Зашто, то Ви најбоље знате. Због тога смо ми то морали учинити; али то што смо учинили, *није од нас — по вашим речима — изнудио Љуба Милованов, него смо ми то сами из своје чисте побуде учинили. Знајте, да смо ми сви пунољетни и да не стојимо ни под чијим утицајем ни туторством, као Ви, јер ми знамо свога неколегу, као што сте Ви и сами добро оценити.* А што је наше писмо — упућено на Вас — и у јавности изашло, то опет није била иницијатива Љубе Миловановa, него баш наша; шта више Љуба Милованов је био противан, да се исто писмо и јавности преда. У Ст. Бечеју, 3. маја 1910. године. Јован Поповић учитељ, Коста Дражић учитељ, Адам Чиплић учитељ, Лаза Попов учитељ, Светозар Пирошки учитељ, Владан Михајловић учитељ."

(Свршиће се.)

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво овог листа ни у ком погледу. — Уредништво „Бранника".

ОГЛАСИ.

У течајевима књиговодства у Петроварадину, који су од краљевске хрватске земаљске владе повлашћени

добијају ученици и ученице најтемељнију наобразбу за банке, занате и трговине. — Настава за сваког посебна, како би се педагошки потпомогло индивидуално схватање. — Испити ове године месеца августа у Бечу или Грацу. — Хонорар *тек после* врло добра успеха на испиту, иначе се хонорар никако не мора платити. — Настава као и пређашњих година у Петроварадину или у Каменици. — Обавештај само тако, ако се пошље ретур-марка. — Настава и преко писама.

Концесијонар **J. МОГАН**

Нови Сад, Футошка улица 104. 230 2-3

Јавна захвала.

Доле потписани се овим путем захваљујемо госп. Ј. Могану, професору трговачке школе у Новом Саду, за ревносни труд и темељито подучавање, на основу чега нам је пружио могућност испит у Бечу на трговачкој школи врло добрим успехом положити.

У Бечу, дана 18. маја 1910.

Кашица Јовановићева, Ириг.
Глигорије Јовановић, Карловци
Јевта Бошић, Ст. Кер
Арса Токин, Уздин
Спасенија Јовановић, Ириг
Коста Ђонин, Панчево.

237 1-1

Јавна захвалност.

Све оне, који су поводом смрти мојег непрежаљеног мужа Гавре изјавили ми саучешће, усмено или писмено, тешили ме и тиме моју тугу донекле ублажили, молим, да приме овим путем моју топлу благодарност.

У Сентомашу, 16. маја.

229 1-1 **Милева уд. Гаванска**

Берберску и фризерску радњу

тражим да купим. Ко би продао, нека се обрати ::: на адресу :::

НИКОЛА ПОЛЗОВИЋ
Uj-Soove (Bácska).

235 (1—3)

ШТАМПАРИЈА

деоничарског друштва Браника

у Новом Саду

потребује

ДВА ДОБРА СЛАГАЧА.

Ступити могу одмах. Плата по тарифи.

ПАРФИМЕРИЈА

ИВАНА Ј. СТОЈКОВИЋА, НОВИ САД

Кошут Лајошева ул. бр. 25 у дворишту у фотогр. атељеру.

Препоручује фина парфима, сапуна, средства за неговање и полепшавање лица, руку, косе и зуба као и прибора за тоалету; хигијенских справа и завоја, једино заступство фотографских апарата и прибор за г. г. аматере, знамените куће »Kodak«, све по најнижој цени. — Парфима за ускршњи понедељак. — Најзгоднији ускршњи поклони. 106 54—

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«-а.